

EZOTERICKÁ KOZMOLÓGIA

RUDOLF STEINER

GA 94

VI. Joga na východe a západe II

30. mája 1906, Paríž

V prvom rade si treba uvedomiť, že joga nie je náhla, krčovitá udalosť, ale proces postupného tréningu, vnútornej premeny. Nespočíva, ako sa často predpokladá, v sérii vonkajších úprav a asketických praktík. Všetko musí bežať v hĺbke duše. Často sa hovorí, že prvé kroky zasvätenia sú plné nebezpečenstiev a vážnych nebezpečenstiev. Je v tom istá miera pravdy. Iniciácia, alebo jóga, je zrodenie vyššej duše, ktorá latentne leží v každej ľudskej bytosti. Astrálne telo čelí nebezpečenstvám podobným tým, ktoré sa zúčastňujú fyzického narodenia; skôr, ako božská duša vyjde z túžobnej prirodzenosti človeka, dôjde k námahe. Rozdiel je v tom, že narodenie Ducha je oveľa dlhší proces ako narodenie fyzické. Urobme ďalšie porovnanie. Vyššia duša je úzko spojená so zvieracou dušou. Ich splynutím sa vášne zmierňujú, zduchovňujú a ovládajú podľa sily inteligencie a vôle človeka. Toto splynutie je pre človeka prospešné, ale zaplatí za to stratou jasnozrivosti. Predstavte si zelenú tekutinu, ktorá vzniká kombináciou modrých a žltých prvkov. Ak sa vám ich podarí oddeliť, žltá zostúpi a modrá vystúpi na povrch. Niečo podobné sa stane, keď sa prostredníctvom jogy oddelí zvieracia duša od vyššej duše. Ten nadobudne jasnovidné videnie; to prvé je ponechané napospas, ak nebolo očistené vlastným ja a potom je odovzdané svojim vášňam a túžbam. To sa často stáva v prípade médií. 'Strážca prahu' chráni človeka pred týmto nebezpečenstvom. Prvou podmienkou pre zasvätenca je, že jeho charakter bude silný a že bude pánom svojich vášní. Joge musí predchádzať prísna disciplína a dosiahnutie určitých vlastností, z ktorých prvou je vnútorný

pokoj. Obyčajná „morálka“ nestačí, pretože sa týka iba správania človeka vo vonkajšom svete. Joga súvisí s *vnútorným* človekom. Ak sa hovorí, že súcit stačí, naša odpoveď bude znieť: súcit je dobrý a potrebný, ale nemá nič spoločné s okultným tréningom. Súcit bez múdrosti je slabý a bezmocný.

Úlohou okultistu, pravého zasvätenca, je zmeniť smer jeho životného prúdu. Činnosti dnešného človeka sú poháňané a určované jeho pocitmi – to znamená impulzmi z vonkajšieho sveta. Akcie určené priestorom a časom nemajú žiadny význam. Priestor a čas musia byť prekonané. Ako to môžeme dosiahnuť?

(1) Kontrola myslenia. Musíme byť schopní sústrediť svoju myšlienku na jeden predmet a držať ho tam.

(2) Kontrola akcií. Naš postoj ku všetkým činom, či už sú triviálne alebo významné, musí dominovať, regulovať a držať ich pod kontrolou vôle. Musia byť výsledkom *vnútornej* iniciatívy.

(3) Rovnováha duše. V smútku a radosi musí byť umiernenosť. Goethe povedal, že duša, ktorá miluje, je až do smrti rovnako šťastná, rovnako smutná. Okultista musí znášať najhlbšiu radosť a najhlbší smútok s rovnakou vyrovnanosťou duše.

(4) Optimizmus – postoj, ktorý vo všetkom hľadá to dobré. Aj v zločine a v zdanlivej absurdite je nejaký prvok dobra. Perzská legenda hovorí, že Kristus raz prešiel okolo mŕtvoly psa a jeho učeníci sa od nej znechutene odvrátili. Ale Kristus povedal: „Hľa! zuby sú nádherné.“

(5) Dôvera. Mysel' musí byť otvorená každému novému fenoménu. Nikdy nesmieme dovoliť, aby naše úsudky určovala minulosť.

(6) Vnútorná rovnováha, ktorá je výsledkom týchto prípravných opatrení. Človek je potom zrelý na vnútorný tréning duše. Je pripravený postaviť sa na cestu.

(7) Meditácia. Musíme byť schopní urobiť sa slepými a hluchými voči vonkajšiemu svetu a našim spomienkam naň, a to do takej miery, že ani výstrel z pištole nevyruší. Toto je predohra meditácie. Keď je táto vnútorná prázdnota vytvorená, človek je schopný prijať podnety svojej vnútornej bytosti. Duša musí byť potom prebudená vo svojej hĺbke určitými predstavami, ktoré ju môžu poháňať k jej zdroju.

V knihe *Svetlo na ceste* sú štyri vety, ktoré možno použiť na meditáciu a vnútornú koncentráciu. Sú veľmi staré a zasvätení ich používali po stáročia. Ich význam je hlboký a mnohostranný.

"Skôr ako oči uvidia, musia byť neschopné slz."

"Predtým, ako ucho mohlo počuť, muselo stratiť svoju citlivosť."

"Skôr ako bude môcť hlas hovoriť v prítomnosti majstrov, musel stratiť silu zraňovať."

"Skôr ako môže duša stáť v prítomnosti pánov, musia sa jej nohy umyť krvou srdca."

Tieto štyri vety majú magickú moc. Ale musíme ich v sebe oživiť, musíme ich milovať tak, ako matka miluje svoje dieťa.

Toto, prvý stupeň tréningu, má silu na rozvoj éterického tela a najmä jeho hornej časti, ktorá zodpovedá hlave. Po trénovaní hornej časti éterického tela musí učeník začať ovládať dýchacie a krvné systémy, pľúca a srdce. V odľahlých dobách pozemského vývoja žil človek vo vodách a dýchal žiabrami ako ryby. Posvätná literatúra označuje čas, keď začal dýchať vzduch neba. Genesis hovorí: „Boh vdýchol do jeho nozdier dych života.“

Učeník sa musí očistiť a spôsobiť zmeny vo svojom dýchacom systéme. Celý vývoj postupuje od chaosu k harmónii, od nedostatku rytmu k rytmu (eurytmia). Rytmus treba vnieť do inštinktov.

V staroveku sa rôzne stupne zasvätenia nazývali konkrétnymi menami:

Prvý stupeň: Havran (ten, kto zostáva na prahu). Havran sa objavuje vo všetkých mytológiách. V *Edde* šepká do ucha Wotanovi to, čo vidí zďaleka.

Druhý stupeň: skrytý učenec alebo okultista.

Tretí stupeň: Bojovník (boj a spor).

Štvrtý stupeň: Zasvätenec nesie meno svojho ľudu – je to „Peržan“ alebo „Grék“, pretože jeho duša vyrástla do bodu, keď zahrňa dušu jeho ľudu.

Šiesty stupeň: Zasvätenec je Slnko-Hrdina alebo Slnko-Posol, pretože jeho postup je rovnako harmonický a rytmický ako postup Slnka.

Siedmy stupeň: Zasvätenec je „Otec“, pretože má moc robiť učeníkov z ľudí a byť ochrancom všetkých; on je Otcom nového bytia, „dvakrát zrodeného“ vo vzkriesenej duši.

Slnko predstavuje oživujúci pohyb a rytmus planetárneho systému. Legenda o Ikarovi je legendou o zasvätení. Icarus sa pokúsil

dosiahnuť slnečnú sféru predčasne, bez primeranej prípravy, a je zvrhnutý.

Nový rytmus dýchania spôsobuje zmenu v krvi. Človek je očistený do tej miery, že je schopný vytvárať krv bez pomoci rastlinnej výživy. Dlhodobá meditácia mení charakter krvi. Človek začne vydychovať menej uhlíka; určité množstvo si ponechá a použije na stavbu tela. Vzduch, ktorý vydýchne, je *čistý*. Postupne sa stáva schopným žiť zo síl obsiahnutých vo vlastnom dychu. Uskutočňuje alchymickú transmutáciu.

Aké sú vyššie stupne jogy?

(1) Zasvätenec nachádza pokoj vo svojej duši. Získava sa astrálne videnie, kde je všetko symbolickým obrazom reality. Táto astrálna vízia, ktorá vzniká počas spánku, je stále neúplná.

(2) Sny prestávajú byť chaotické. Človek chápe vzťah medzi snom-symbolizmom a realitou; získava kontrolu nad astrálnym svetom. A potom sa prebudí vnútorné astrálne svetlo v duši, ktorá vníma iné duše v ich skutočnom bytí.

(3) Kontinuita vedomia je nastavená medzi stavom bdelosti a stavom spánku. Astrálny život sa odráža v snoch, ale v hlbokom spánku vznikajú čisté *zvuky*. Duša prežíva vnútorné slová vychádzajúce zo všetkých bytostí ako mocnú harmóniu. Táto harmónia je prejavom reality; nazvali ju Platón a Pytagoras, *harmónia sfér*. Toto nie je poetická metafora, ale realita, ktorú duša prežíva ako vibráciu vyžarujúcu z duše sveta.

Goethe, ktorý bol zasvätený medzi obdobiaми svojho života v Lipsku a Štrasburgu, vedel o harmónii sfér. Vyjadril to na začiatku Fausta slovami archanjela Rafaela:

„Slnko robí hudbu ako za starých čias
Uprostred sesterských sfér neba.
Na svojom predurčenom kruhu sa valí
s rachotom hromu.“

V hlbokom spánku zasvätenec počuje tieto zvuky, ako keby to boli tóny trúb a dunenie hromu.